

Malá Strana ještě žije

Magdaléna Rejžková
Fotografie Honza Sakař

Malá Strana ještě žije

Magdaléna Rejžková
Fotografie Honza Sakař

Grada Publishing

Obsah

Úvod	10
Bára Šabachová	15
Jindřich Roesel	29
Malostranské trhy	43
Pavel Bílek	55
Kuba od Zavěšeného kafe	67
Rubín	81
Petr Nikl	93
Kuba Wagner	103
Tereza Janišouá	111
Juan	123
Honza Sakař	131

Úvod

Malá Strana – jedna z nejstarších pražských čtvrtí, která odjakživa přitahovala umělce i turisty. Dá se o ní ještě napsat něco nového? Díky četným publikacím je historie místa, domů a jejich znamení podrobně zmapována. V jakém stavu je ale pověstná duše Prahy dnes? O jejích současných obyvatelích toho moc nevíme, v posledních letech se v záplavě turistů občas zvenčí zdálo, jako by tam snad ani žádní nežili...

Když jsme s A studiem Rubín a režisérkou Olivíí Fanturovou před dvěma lety začali připravovat dokumentární divadelní hru o životě v centru Prahy, báli jsme se, že sehnat respondenty bude problém. Stačilo ale narazit na jednoho Malostráňáka a hned jsme dostali kontakt na pět dalších. „Malá Strana je taková vesnice“, shodovali se jednohlasně. „A ještě musíte za tímhle a támhle.“ Postupně jsme tak pronikali do neviditelného světa, který se ukrývá za tím viditelnějším – nablýskaným a připraveným pro občasně návštěvníky. A naše kritické východisko, že genius loci je kvůli přemrštěnému turismu v posledních letech navždy pryč, se ukázalo jako mnohem komplexnější, než by se na první pohled zdálo.

S každým novým člověkem, který nám vyprávěl svůj osobní malostranský příběh, se odkryla jedinečná historie, jedinečné poznatky o čtvrti a jedinečná krása prolnutí jedince s prostředím, ve kterém žije. Ze sesbíraných rozhovorů vznikl fiktivní příběh Sweet home Malá Strana, který měl v Rubínu premiéru v prosinci 2021. A my si říkali, že by byla velká škoda, kdyby podkladové materiály zůstaly v šuplíku. Brzy se proto vyrýsoval nápad na knihu, která díky fotografovi Honzovi

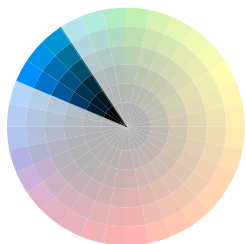
Sakařovi nabrala úplně nový rozměr. Kdo jiný zná Malou Stranu lépe než ten, kdo ve svém ateliéru každý den fotí Pražáky i cestovatele, kteří se zatoulají do Vlašské? Honza, který fotí portréty na aparáty z 19. století, je pro mě jedním z důkazů toho, že je možné navazovat na historii s úctou a zároveň být živým prvkem své čtvrti i v současnosti. Jeho citlivý, poctivý a lidský přístup mi byl při práci na knize velkou inspirací.

Výběr příběhů nebyl jednoduchý, jsme si vědomi toho, že v knize chybí spousta Malostranáků, kteří by si prostor určitě zasloužili. Snažili jsme se proto vybrat ty, kteří představují jakousi novou vlnu (o níž se občas proslychá v malostranských kuloárech), kteří svým osudem nabízejí jedinečný pohled na tuto čtvrt' a díky nimž (nebo snad přímo v nich) Malá Strana ještě žije. Jak řekl jeden z respondentů, Malá Strana není mrtvá, ale jen zraněná. Po roce 1989 dostávala rány, ať už kvůli změně režimu, privatizaci, povodním, overturismu, či nakonec covidu. Právě ten podle mnoha místních odhalil čtvrt' ve své autenticitě, ve své kráse i ve smutku z toho, kolik bytů zůstalo po odlivu turistů prázdných. Mnozí hodnotí covid i jako dobu reflexe – jakou Malou Stranu, potažmo Prahu chceme mít do budoucna? Otázku si teď klade mnoho z nás. Doufám, že naše kniha nabízí jednu z optimističtějších odpovědí. Věřím, že lidé, kteří bojují za kultivaci pražského prostoru, je stále hodně a svými barvitými příběhy můžou inspirovat další. V dnešní době, kdy přijít k zisku různými cestami je víc než snadné, patří všem, kdo dávají přednost jiným hodnotám, můj velký respekt. Města nejsou jen domy, ale především lidé. Malá Strana má štěstí, že díky nim stále žije!

Bára Šabachová

Čertovku zná jako své boty. Jako malá se u ní brodila, dnes na jejím břehu pěstuje rajčata a občas si po ní ujede na kánoi. Na zahradě u Báry Šabachové člouček těžko uvěří, že sedí u centru Prahy a že pár metrů před sebou opravdu vidí Karlův most.

„V dětství jsem milovala, když jsme jako partička prolezali Čertovku po březích, které byly méně zarostlé než dnes. Hrozně ráda bych svolala kamarády, abychom to znovu podnikli s dětmi. Nejlepší bylo, že vždycky někdo spadl do vody, k nám domů se pak chodily sušit boty, vždycky jsme měli náhradní. Brodění Čertovky bylo skvělý!“

Na Malou Stranu svého dětství vzpomíná jako na otevřenou čtvrť. „Jak se nezavíraly baráky, tak to tu člověk mohl různě prolezat. To byla svoboda, mohli jsme jen tam, kde končí koleje, což byl ale poměrně velký rajón od Klárova až po Újezd.“ Snad právě solidarita dětských part a objevování tajných koutů čtvrti ji ovlivnily v tom, že i v dospělosti byla citlivější na to, jak se její čtvrť mění před očima. „V 90. letech jsem ještě byla malá, nástup turismu jsem vnímala spíš radostně, že v potravinách konečně mají cornetto a různé druhy žvýkaček. Jenže ono to postupuje jako syndrom žáby, co se pomalu vaří v kastrůlku... Člověk to nevnímá a najednou těch lidí

tam není pět, ale deset, dvacet... Třeba naší ulicí nikdo nikdy moc necho-
dil, jenže pak to aplikace začaly vyhazovat jako nejkratší cestu k Lennon
Wall a ulicí začaly proudit davy. A to už mě dost otravovalo.“

Když se před dvaceti lety začala řešit podoba parku na Kampě,
při besedách se setkala s dalšími lidmi, kterým nebyl osud čtvrti lhostej-
ný. Zjistili, že se na Kampě shodou okolností uvolnila budova bývalé školy
a truhlářských dílen, a začali usilovat o získání prostoru. „Věděli jsme, že
chceme udělat něco pro lidi. Jenže když řeknete slovo komunitní, spousta
lidí si představí, že je to něco pro feťáky nebo bezdomovce. V té době měli
Češi ještě velký odpor k veřejným brigádám a všemu kolektivnímu, teď
se mi zdá, že začínají vnímat veřejný prostor jako místo, ke kterému se
můžou vztahovat a můžou ho měnit.“

Prostor se nakonec podařilo získat a svépomocí dát dohromady. „Naběhli
jsme, sami si to vymalovali, maminky sháněly vyřazený nábytek. Začali
jsme pořádat kroužky, besedy, čtení a každý postupně dotáhl někoho dal-
šího. Na dobrovolné bázi by to dlouho nevydrželo, tak jsme žádali o gran-
ty, které jsme naštěstí získali a mohli dál fungovat.“ Komunitní centrum
loni oslavilo patnáct let existence, dnes funguje jako mateřské centrum,
zahradu lemují sdílené záhonky, kompost, ohniště a nově také sousedská
sauna, z níž je Bára mimořádně nadšená. „To byl můj sen, tady vlastně
sauna nikde není; půlku jsme zaplatili z dotací, půlku ze svého. Člověk tam
může zajít s rodinou nebo kamarády, stačí si u nás vyzvednout klíče. Za-
tím nám lidi neskáčou do Vltavy, ale myslím, že to nebude dlouho trvat.“

Komunita snadno a rychle (anebo právě naopak) podle Bány Šabachové

Na všechno je zapotřebí čas, za půl roku komunita neuznikne. Když věci vznikají přirozeně a síťují se samy, je to lepší a kvalitnější, než když člověk někde tlačí reklamu. Základ je samozřejmě obklopit se dobrými lidmi a nebát se jim delegovat práci. Je potřeba znát historii místa a kvality místních. Velké bohatství pak je, že když se vám třeba rozbije zásuvka, stačí zavolat Karlovi z Malé Kampy a on vám ji za pivo opraví. Důležité je nadchnout se společně pro ideu a tu pak tvořit. Člověk se nesmí leknout, když se to vyvíjí novými cestami, nakonec může být příjemně překvapený, že se jeho původní plán vyvinul úplně jinak. Hlavní je pokusit se nápad uskutečnit, nečekat na výběrová řízení a podobně. Myslím, že je fajn, když věci vznikají odspodu, mají pak větší životnost, postupem času je samozřejmě dobré, když aktivity podpoří i radnice. Nesmí se zapomínat ani na to, že komunita neznamená idylka, je normální mít konflikty a neshody, proto je ale důležité, aby se lidé měli kde setkávat a řešit je. Pokud budou zůstat ve svých bublinách nebo diskutovat jen na internetu, snadno získají dojem, že druhý je idiot, i když v reálu by se třeba domluvili. Zá-